

Flytt- och boendestudie i Värnamo kommun 2017

Förord

Värnamo kommun har under senare år upplevt en historiskt stor befolkningsökning. 2016 hade kommunen 1 675 inflyttare och en tanke väcktes då kring att titta närmare på vilka det är som flyttar till Värnamo från olika delar av Sverige och från andra länder. Vad är det som lockat till Värnamo, vilka styrkor ser de med sin nya hemkommun, hur tycker de att vi kan bli en ännu bättre kommun att leva, bo och verka i? En flytt- och boendestudie har därför genomförts under 2017. En stor del av våra nya kommuninvånare har deltagit i studien. Nu vet vi mer om vår målgrupp för inflyttning och har ny kunskap som ger goda förutsättningar att fortsätta utveckla Värnamos attraktivitet.

Värnamo januari 2018

Hans-Göran Johansson, kommunstyrelsens ordförande

Ulf Svensson, kommundirektör

Kontaktpersoner

Stina Gof, strategisk utvecklingschef, tfn 0370-37 78 60, e-post stina.j.gof@varnamo.se

Anneli Forsgren, kvalitets- och processutvecklare, tfn 0370-37 74 72, e-post anneli.f.forsgren@varnamo.se

Nyckelordlista

Värnamo tätort: Värnamo stad och cirka tre kilometers omnejd.

Landsbygd: Alla orter och områden förutom Värnamo tätort det vill säga alla kransorter och övrig ren landsbygd.

Potentiellt T-centrum: Kommuner med stora tätorter som har regional dragningskraft byggt på uppkoppling, nätverk, kunskap och tankekraft.

Lokal arbetslivsspecialist: Kommuner med ett unikt och lokalt förankrat näringsliv.

Boendekommuner till potentiella T-centrum: Kommuner dit människor flyttar som har nära koppling till större städer.

Innehåll

Nyckelordlista	2
Förord.....	2
Sammanfattning	3
Introduktion.....	3
Bakgrund och syfte	3
Genomförande av projekt	4
Hur ser flyttmönstren ut i Värnamo kommun?	5
Varifrån kommer 2016 års inflyttare?	7
Varför flyttar man till Värnamo kommun?.....	10
Upplevs Värnamo kommun som attraktivt?.....	11
Aktuellt boende och hur man skulle vilja bo	14
Värnamo kommuns tomtkö – var vill man bygga sitt hus?	17
Vilka målgrupper skall Värnamo kommun rikta in sig på?.....	20
Sammanfattande slutsatser.....	21
Avslutningsvis.....	22

Sammanfattning

Värnamo kommun befinner sig i en expansiv befolknings-tillväxt och har under de senaste åren haft många inflyttare. För att kunna nå visionen om Värnamo 2035: ”Värnamo kommun - den mänskliga tillväxtkommunen, 40 000 invånare 2035” och öka antalet inflyttare är det viktigt att ha kunskapen om målgrupper och människors flyttmotiv för att marknadsföra sig som en attraktiv boende- och arbetskommun.

De frågor som projektet har utgått ifrån är: Varför flyttar människor till Värnamo kommun och hur upplever de sin nya hemkommun? Var vill de som står i kommunens tomtkö bygga sitt hus och vad är en attraktiv tomt och bostadsområde för dem.

Projektet omfattar de som flyttat till Värnamo under 2016 och för att få fram ett resultat har enkäter och intervjuer genomförts och sedan sammanställts.

Introduktion

Sedan långt tillbaka i historien har människor flyttat från en plats till en annan i hopp om förbättrade möjligheter. Den dominerande flyttrörelsen har sedan 1800-talet varit urbanisering men under senare tid väljer allt fler att flytta ifrån de större städerna till både stora och små förorter, men även landsbygd. En person flyttar cirka elva gånger under sin livstid och var åttonde person flyttar under ett år, vilket ställer höga krav på bostadsmarknadens flexibilitet.

I Värnamo kommun är flyttmönstren påtagliga och kommunen har under de senaste åren upplevt en expansiv befolkningstillväxt. År 2016 flyttade 1675 människor till Värnamo kommun och i relation till antalet utflyttade, födselar och dödsfall blev resultatet ett befolkningsöverskott på 433 människor.

Offentlig statistik visar hur många som har flyttat inom

Resultatet visar att människor främst flyttar till Värnamo kommun på grund av bra boenden och framtidsmöjligheter och att de nyinflyttade är mycket nöjda med sin nya hemkommun. Resultatet indikerar också att av de människor som besvarade tomtköenkäten önskar majoriteten köpa en tomt i Värnamo tätort och bygga sitt eget hus. De värden som är attraktiva i deras ögon är främst närheten till alla former av tjänster och service såsom skola, affärer och goda kommunikationer med mera.

Värnamo kommun vill använda resultatet av projektet för att profilera sig som en attraktiv boendekommun och att kunskapen kring vilka målgrupper/åldersgrupper som flyttar hit tillsammans med de i tomtkön skall bidra i den strategiska processen kring vilka bostadsformer som kommer att behövas i framtiden och hur man skall ta fram den typ av tomter som efterfrågas för att skapa rörliga flyttkedjor.

kommunen och ifrån en kommun till en annan. **Statistiken säger dock inget om vilka de nyinflyttade människorna är eller vilka faktorer som avgjorde deras flyttbeslut. Kunskapen kring målgrupper och flyttmotiv är viktigt för att kunna profilera sig som en attraktiv boende- och arbetskommun.**

Det är mot denna bakgrund projektet Flytt- och boendestudie tar avstamp där denna rapport skall försöka besvara varför 2016 års inflyttare valde att flytta till Värnamo och hur de upplever sin nya kommun.

Resultatet av projektet förväntas ge Värnamo kommun en kunskapsbas som är viktig för att Värnamos tillväxt skall ske på det sätt som inbegriper vad som upplevs attraktivt och bidra till att skapa förutsättningar för att nå visionen *Värnamo kommun - den mänskliga tillväxtkommunen, 40 000 invånare 2035*.

Bakgrund och syfte

Åren 2016–2017 genomförde Värnamo kommun en omvärldsanalys med hjälp av Kairos Future där resultatet visade att Värnamo har en dubbelroll både som en *”lokal arbetslivsspecialistkommun”* och *”boendekommun till flera andra närliggande kommuner”*. I denna rapport kommer det att ske jämförelser med både Kairos Futures omvärldsanalys och deras stora boende- och flyttstudie för att se om Värnamos inflyttare matchar de som är målgrupper för en kommun av Värnamos typ.

Syftet med projektet är att det skall ge Värnamo kommun

kunskap om dess nya invånare och bidra till att kommunen kan stärka sin marknadsföring och styrkor inom de områden som de inflyttade prioriterar och värderar.

De frågor som projektet utgår från är:

Var anledningarna till att 1 675 människor flyttade till Värnamo kommun år 2016?

Hur upplever dessa invånare sin nya hemkommun?

Var vill de som står i kommunens tomtkö bygga sitt hus?

Vad är en attraktiv tomt och ett attraktivt bostadsområde för dem?

Genomförande av projektet

Denna rapport är en del av Leader Linné Småland som har finansierat projektet Flytt- och boendestudie som har pågått under hösten år 2017. Projektet är från början beställt av Värnamo kommuns kommunstyrelse och är en fortsatt fördjupning av den omvärldsanalys som Kairos Future genomförde. Bidragande faktor till finansieringen är att projektet förväntas synliggöra vilka faktorer som är viktiga vid en flytt till en annan ort, samt att studiens metod och resultat kan inspirera och initiera processer i andra kommuner, främst landsbygdskommuner.

Projektet består av tre sammanhängande delar varav två är enkäter och den tredje är intervjuer. Fokus har under hela projektiden varit att uppnå god och hög validitet och reliabilitet.

Den första delen är den enkät som skickades till de som flyttade till Värnamo kommun år 2016. För att underlätta processen anlätades Statistikkonsulterna AB, som hjälpt till med att utforma frågebatteriet till enkäten, översatte enkäten till engelska och skötte datainsamlingen inklusive påminnelser samt sammanställde resultatet. Statistikkonsulterna bidrog även i urvalsprocessen där de gjorde ett hushållsurval utifrån SPAR-registret. Trots upprepade påminnelser under datainsamlingen höjdes svarsfrekvensen långsamt, efter fyra veckor var svarsfrekvensen cirka 25 procent. För att höja svarsfrekvensen ytterligare genomfördes telefonintervjuer under fem dagars tid med de som inte hade svarat. Samtalen skedde på helger, kvällar och vardagar, vilket gav resultat och slutgiltig svarsfrekvens på 39 procent, det vill säga totalt 325 svar av cirka 835 enkäter. Ett problem som uppmärksammades under datainsamlingen var att cirka 110 enkäter

kom tillbaka, det vill säga dessa personer hade redan flyttat. Av postreturerna var det möjligt att finna cirka 30 nya adresser och omskick gjordes till dessa personer.

Den andra enkäten som skickades till över 200 personer i tomtkön utformades internt i samråd med samhällsbyggnadsförvaltningens mark- och exploateringsavdelning. Ett totalurval gjordes det vill säga att alla i tomtkön fick en enkät samtidigt som ett utskick gjordes med information kring att reglerna ändrades i tomtkön. Tomtköenkäten fick en svarsfrekvens på endast 13 procent, vilket hade kunnat höjas genom ett antal påminnelser, dessvärre var tidsramen begränsad, därav det låga resultatet.

Den tredje delen var intervjuer, grundtanken var att genomföra fokusgruppintervjuer men efter överläggningar valde man i stället att göra tio kvalitativa semistrukturerade intervjuer. Genom *Ditt Värnamo* och en av deras inflyttningsträffar skapades en första kontakt med några intervjupersoner och resterande hittades genom personliga kontaktnät. En intervjuguide skapades och fyra intervjuer genomfördes över telefon och resterande sex gjordes vid personliga möten. Intervjuerna transkriberades, kodades och sattes ihop under teman och genom forskartriangulering stod det klart att intervjuerna matchade det kvantitativa resultatet och blev därmed en komplettering i tolkningen av den första enkäten.

Kommunikationen kring projektet gjordes via en presskonferens, digitala annonser, vanliga tidningsannonser samt marknadsföring på sociala medier för att nå gruppen på 1 675 personer.

Hur ser flyttmönstren ut i Värnamo kommun?

Värnamo har fler inflyttare än utflyttare

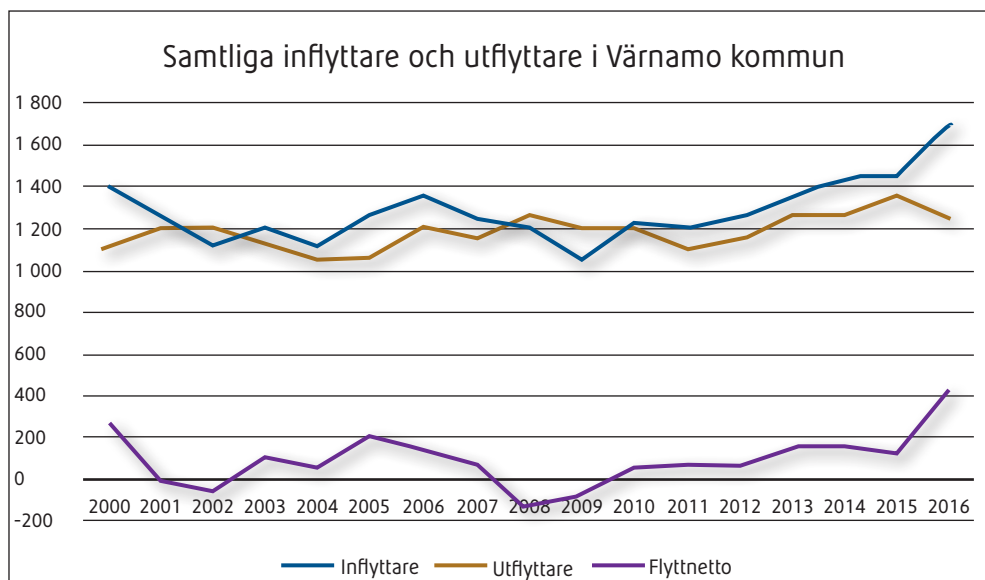
Trenden i Värnamo kommun har sedan början av 2000-talet, med undantag för några år, varit ett positivt inflyttningsnetto det vill säga fler har flyttat in än ut. Sedan år 2010 har inflyttningen ökat och utflyttningen är fortsatt relativt hög men stabil. Tillströmningen av antalet nyinflyttade tillsammans med födelsetalet har resulterat i att kurvan för befolkningsöverskott fortsätter öka (se figur 1).

Värnamo vinner unga vuxna, barnfamiljer och medelålders, dock tappar man unga

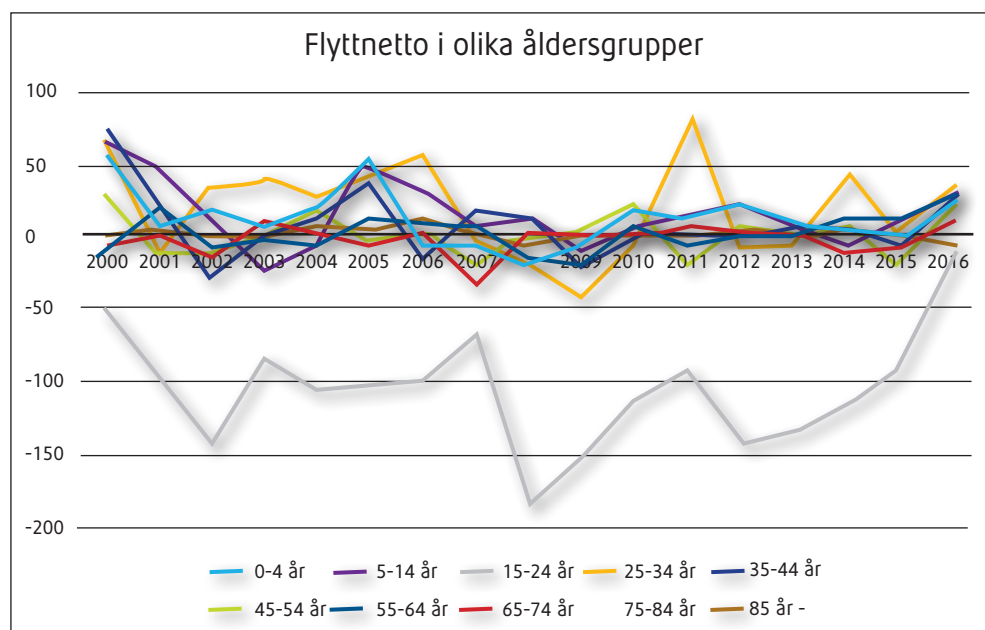
I figur 2 visas inflyttningsnetto i olika åldersgrupper. Diagrammet speglar att Värnamo de senaste åren har vunnit inflyttare i främst åldrarna 25–34 år och 35–44 år, medan man

tappar flyttare i åldersgruppen 15–24 år. Det som utmärker diagrammet är att nästintill alla åldersgrupper är relativt jämt fördelade längs den horisontella axeln, vilket indikerar att man tappar få och till och med vissa år vinner många eller enskilda flyttare i alla åldersgrupper (förutom 15–24 år).

Det som är speciellt för just år 2016 är att man vinner mycket i åldersgrupperna 0–54 år samt 65–74 år. I åldersgruppen 15–24 år är det dock fortfarande ett negativt flytt-netto, däremot visar diagrammet att man tappar färre flyttare i den åldern än vad man har gjort innan. Det kan vara ett resultat av att färre yngre flyttar från kommunen och att man vinner fler i den åldern utanför kommunens gränser som därmed väger upp den totala andelen.

Figur 1. Total andel inflyttare och utflyttare i Värnamo kommun tillsammans med flyttnetto, åren 2000-2016. Källa: SCB.

Figur 2. Totalt flyttnetto i Värnamo kommun baserat på åldersgrupper åren 2000–2016. Källa SCB

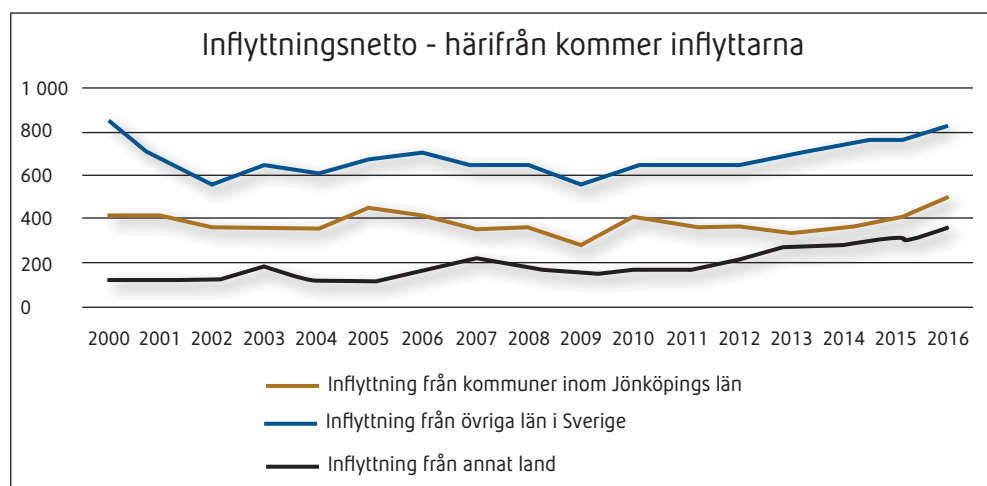
Vinster från övriga län i Sverige och kommuner i Jönköpings län tillsammans med utrikes inflyttningar, dock tappar man utflyttare till övriga län i Sverige samt andra kommuner i Jönköpings län.

Varifrån kommer dessa inflyttare? Ser man till figur 3 är det tydligt att de som flyttar till Värnamo kommun är främst långflyttare som kommer från övriga län i Sverige, dock är även inflyttningen från kommuner i Jönköpings län relativt hög tillsammans med utrikes inflyttning.

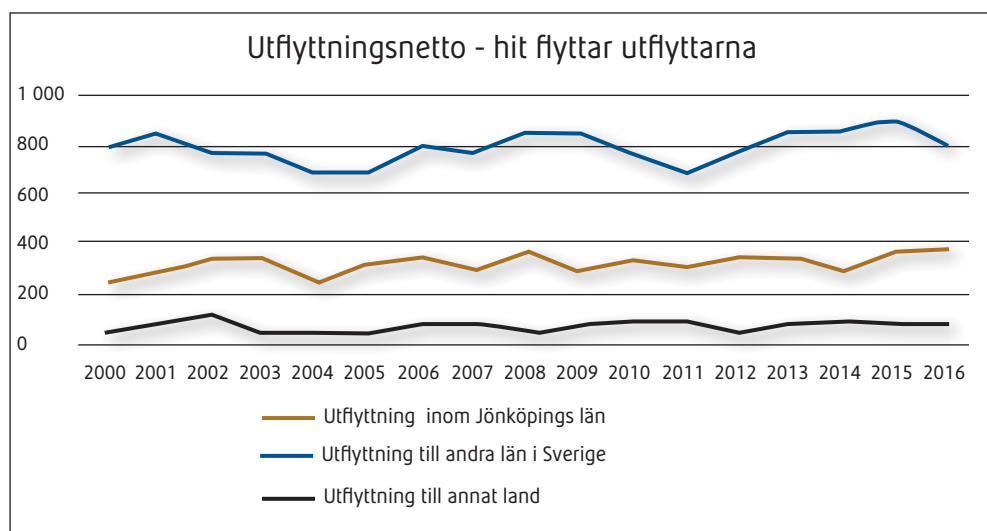
Vart flyttar de som väljer att lämna Värnamo kommun? Enligt figur 4 flyttar den största delen till övriga län i Sverige samtidigt som en hög andel flyttar till andra kommuner i

Jönköpings län. I och med att det är ganska många unga i åldersgruppen 15–24 år som flyttar (enligt figur 2) kan man anta att dessa unga flyttar till större städer för att studera eller arbeta.

Sammanfattningsvis kan man konstatera att Värnamo kommun har en total inflyttningsandel som överstiger utflyttningsmängden, vilket bidrar till ett positivt flyttnetto och befolkningsöverskott. Trots att en viss del unga flyttar från kommunen tappar man ändå en mindre andel unga än vad man tidigare har gjort samt att man vinner människor i barnfamiljsåldern och den lite äldre medelåldern, vilket väger upp tappet bland unga.

Figur 3. Diagram över varifrån inflyttarna kommer som bidrar till inflyttningsnettot i Värnamo kommun åren 2000–2016. Källa SCB.

Figur 4. Diagram över var de som tidigare har bott i Värnamo kommun flyttar någonstans åren 2000–2016. Källa SCB.

Varifrån kommer 2016 års inflyttare?

Ser man till den totala andelen kommer inflyttarna främst från kommuner i Jönköpings län, utlandet, Skåne, Västra Götaland och Kronoberg (se karta sidan 9). Delas resultatet upp enligt åldersgrupper i stället, får man en mer varierad fördelning (se tabell nedan).

Väljer man i stället att dela upp inflyttarna utifrån Värna-

mo kommuns grannkommuner och resterande kommuner i Jönköpings län (se karta sida 8) är det tydligt att majoriteten av 2016 års inflyttare som besvarade enkäten kommer från kommuner i Jönköpings län som inte är direkta grannkommuner till Värnamo, sedan följer Gislaved, Gnosjö och Vaggeryd med ganska hög andel inflyttare.

Tabell (topp 4) över var 2016 års inflyttare bodde tidigare. Sammanställt utifrån län och grannkommuner och baserat på enkätens resultat där 325 personer svarat.

18–25 år	26–37 år	38–59 år	60 år och mer
Jönköpings län 21 % Skåne 14 % Kronoberg 11 % Utlandet 11 %	Jönköpings län 13 % Utlandet 13 % Stockholm 11 % Kronoberg 9 %	Jönköpings län 20 % Utlandet 17 % Skåne 10 % Halland 9 %	Västra Götaland 18 % Stockholm 11 % Sävsjö kommun 11 % Vaggeryd kommun 11 %

De nyinflyttade fick även besvara ifall de tidigare har bott i Värnamo kommun och av de 325 personer som svarade har 31 procent tidigare bott i Värnamo kommun. Det är dessutom personerna i åldern 26–59 år som tenderar i högre grad att ”flytta hem igen”.

Andelen hemvändare är relativt hög men ändå inte tillräckligt för att förklara varför så många flyttade till Värnamo

kommun år 2016. Mot denna bakgrund är det tydligt att en stor andel av inflyttarna är kortflyttare inom Jönköpings län men att det samtidigt finns en stor del långflyttare. Flera av dessa långflyttare är hemvändare men för de personer som aldrig tidigare bott i Värnamo kommun finns det fler bakomliggande faktorer till deras flytt som presenteras i nästa avsnitt.

*”Jag är född och uppvuxen i Värnamo kommun (...)
Efter att jag träffade min fru och fick barn bestämde vi
oss för att flytta tillbaka till Värnamo eftersom jag tyckte
att jag hade haft en bra uppväxt där och att det praktiska
med förskola/skola fungerade bra. Det var inte heller
svårt (...) att få arbete, vilket underlättade flytten.”*

Intervjuperson nr 2

Nyinflyttande till Värnamo kommun 2016 ifrån angränsande kommuner

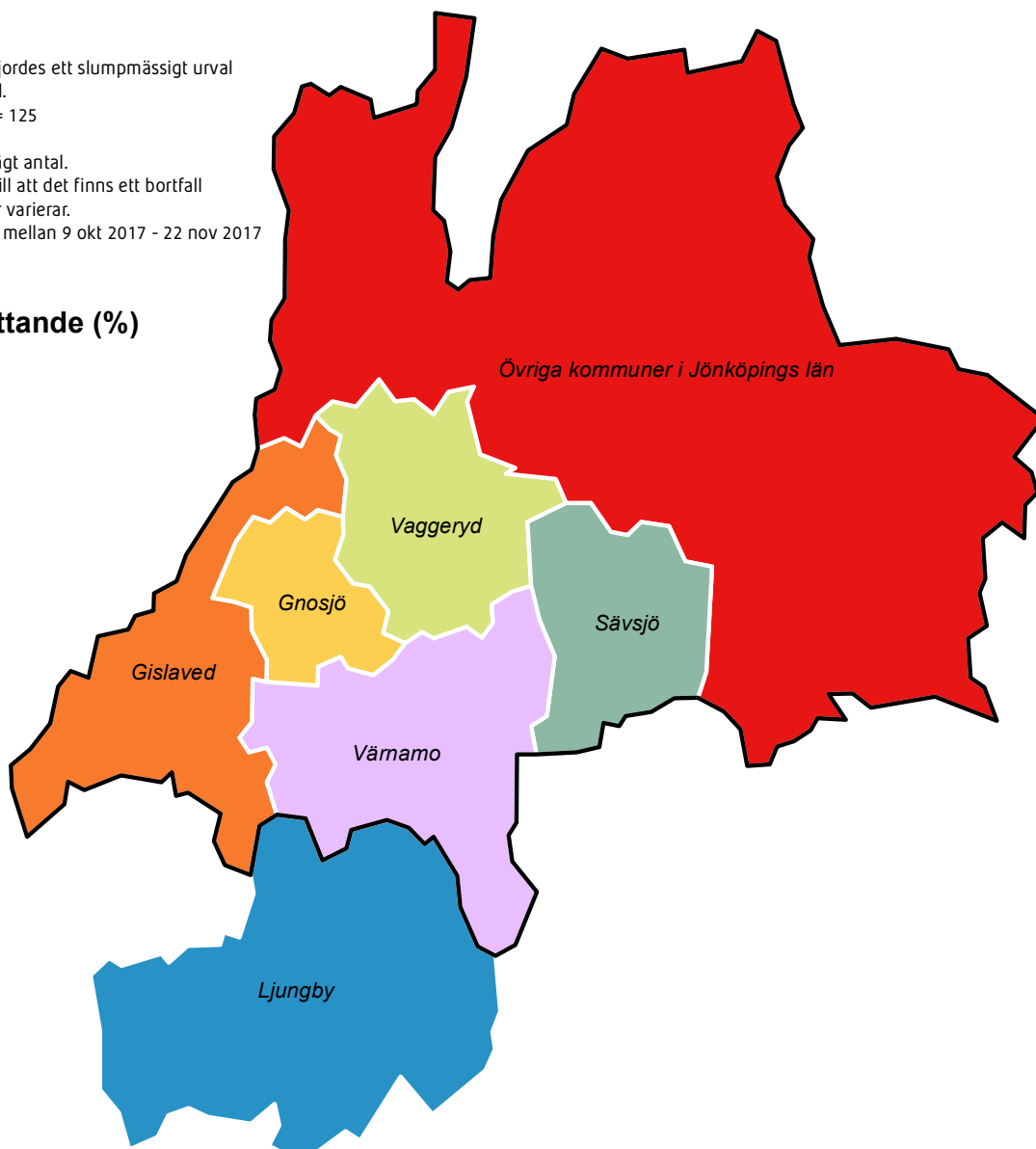
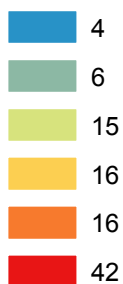
Detta visar kartan

I dessa angränsande kommuner
bodde de nyinflyttade tidigare
Svaret redovisas i procentandelar

Om kartan

Inför datainsamlingen gjordes ett slumpmässigt urval
av en individ per hushåll.
Antal svar (ovägt antal) = 125
Antal vägda svar = 424
Svaren redovisas som vägt antal.
I vägt antal tas hänsyn till att det finns ett bortfall
och att hushållsstorlekar varierar.
Datainsamlingen pågick mellan 9 okt 2017 - 22 nov 2017

Andel nyinflyttande (%)

 Jönköpings län

Topplista

Kommun	Procent (%)	Antal
Övriga kommuner i Jönköpings län	42	177
Gislaved	16	69
Gnosjö	16	67
Vaggeryd	15	62
Sävsjö	6	26
Ljungby	5	23

Karta över hur 2016 års inflyttare som besvarade enkäten är fördelade på Värnamo kommuns grannkommuner samt övriga kommuner i Jönköpings län. Sammanställd utifrån enkäten och bearbetad av Geodata-avdelningen.

Nyinflyttande till Värnamo kommun 2016

Länsvis

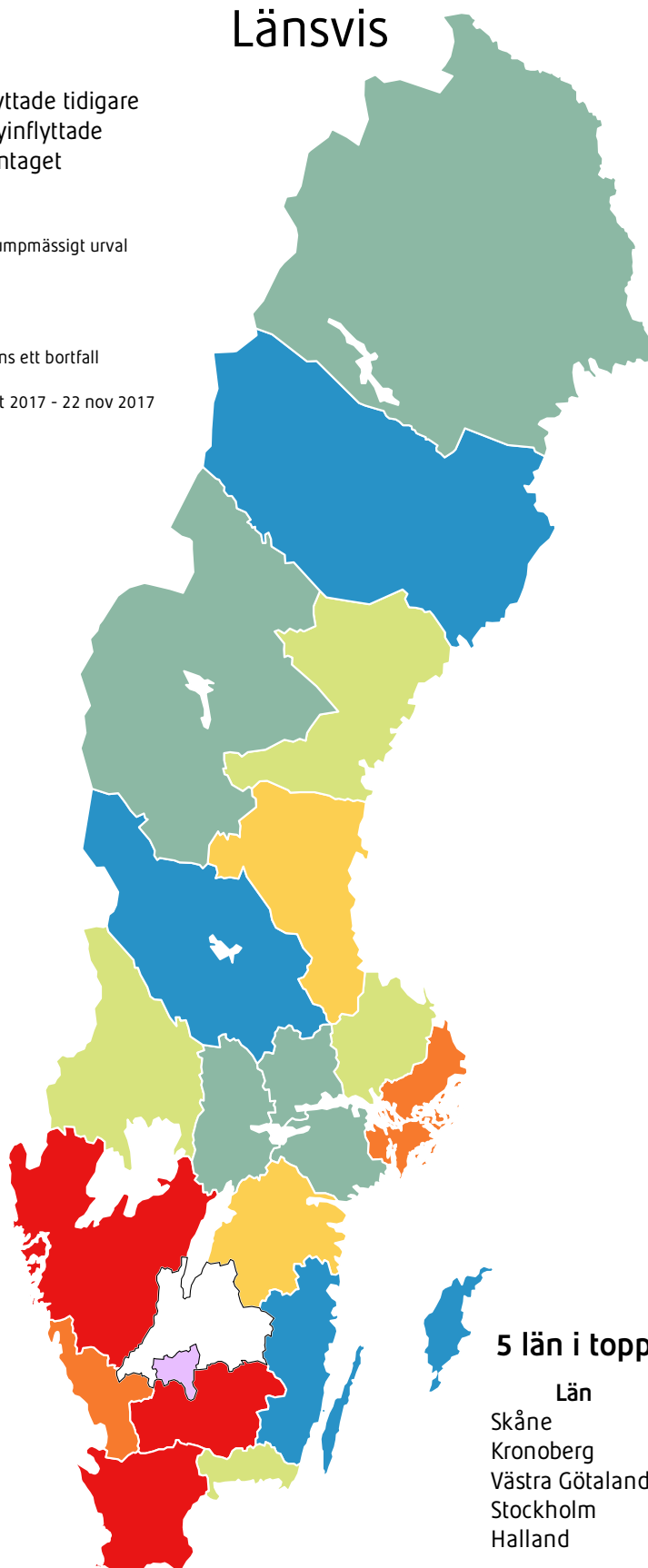
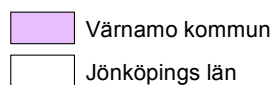
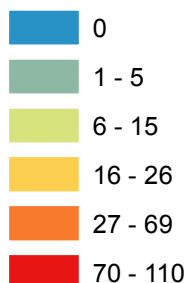
Detta visar kartan

I dessa län bodde de nyinflyttade tidigare
Svaret redovisas för antal nyinflyttade
Jönköpings län är här undantaget

Om kartan

Inför datainsamlingen gjordes ett slumpmässigt urval
av en individ per hushåll.
Antal svar (ovägt antal) = 191
Antal vägda svar = 652
Svaren redovisas som vägt antal.
I vägt antal tas hänsyn till att det finns ett bortfall
och att hushållsstorlekar varierar.
Datainsamlingen pågick mellan 9 okt 2017 - 22 nov 2017

Antal nyinflyttande

5 län i topp

Län	Antal	Procent (%)
Skåne	110	17
Kronoberg	85	13
Västra Götaland	85	13
Stockholm	69	11
Halland	51	8

131 nyinflyttare kom utanför sverige

Karta över hur 2016 års inflyttare som besvarade enkäten är fördelade i Sveriges län (Jönköpings län är inte medräknat här). Sammanställd utifrån enkäten och bearbetad av Geodata-avdelningen.

Varför flyttar man till Värnamo kommun?

För att citera Kairos Future om varför människor flyttar: ”våldigt få flyr från någon riktigt dålig plats. I stället flyttar de allra flesta från en plats som är bra till något ännu bättre”.

I enkäten fick de nyinflyttade ta ställning till i vilken grad vissa anledningar hade påverkat deras beslut att flytta till Värnamo kommun. Anledningarna ”bra boende” och ”bra framtidsmöjligheter” visade sig vara de viktigaste anledningarna.

Delar man upp anledningarna i olika bakgrundsvariabler är det möjligt att se variationer. I figur 5 är det tydligt att både kortflyttare och långflyttare prioriterar bra boende och framtidsmöjligheter, dock finns det tendenser som indikerar att kortflyttarna väljer att gå mer på mjuka värden såsom offentlig service, affärer och service och natur till skillnad från långflyttarna som prioriterar arbete och framtidsmöjligheter med mera.

Delas anledningarna i stället upp på åldersgrupper får man ett likartat resultat som i figur 5, där det är tydligt att åldersgrupperna 18-59 år prioriterar bra boende och framtidsmöjligheter medan de som är 60 år och äldre snarare fokuserar på familj och vänner samt offentlig service. Det är dock viktigt att påpeka att det var ett mindre antal personer 60 år och äldre som besvarade enkäten och som dessutom tillhör gruppen nyinflyttade, det får man ha i åtanke när man läser resultatet. I figur 6 ser man tydligt att medelålders tillsammans med de som är 60 år och äldre går mer på mjuka värden än vad åldersgruppen 18-25 år gör.

Kortflyttare		Långflyttare	
Bra framtidsmöjligheter	95 %	Bra boende	91 %
Bra boende	94 %	Bra framtidsmöjligheter	89 %
Offentlig service	89 %	Arbete	82 %
Affärer och service	85 %	Familj och vänner	81 %
Natur	84 %	Affärer och service	85 %

Figur 5. De fem viktigaste anledningarna att flytta till Värnamo kommun år 2016 baserat på om man är kortflyttare eller långflyttare. (Som kortflyttare räknas kommunerna Gislaved, Gnosjö, Vaggeryd, Ljungby och Sävsjö. Långflyttare är resterande kommuner i Jönköpings län samt Sveriges övriga län.)

Jag har alltid hört att i dessa trakter finns det gott om möjligheter till arbeten (...) Många av mina vänner och bekanta tyckte att det var konstigt att jag skulle flytta till Värnamo kommun eftersom jag inte har någon direkt koppling till platsen. (...) För mig var det en möjlighet att få ett nytt arbete, ändra livsmiljö och uppleva nya saker.
Intervjuperson nr 1

Upp till 25 år		Bra boende- och framtidsmöjligheter	38-59 år	
Bra framtidsmöjligheter	96 %		Bra boende	95 %
Bra boende	91 %		Bra framtidsmöjligheter	92 %
Arbete	87 %		Affärer och service	86 %
Affärer och service	77 %		Offentlig service	83 %
Pendlingsmöjligheter	72 %		Familj och vänner	82 %
26-37 år			60 år och äldre	
Bra boende	90 %		Familj och vänner	100 %
Bra framtidsmöjligheter	85 %		Offentlig service	97 %
Natur och rekreation	83 %		Bra framtidsmöjligheter	92 %
Arbete	79 %		Bra boende	91 %
Offentlig service	78 %		Affärer och service	90 %

Figur 6. De fem viktigaste anledningarna till att flytta till Värnamo kommun år 2016 baserat på åldersgrupper.

Väljer man i stället att se ur perspektivet landsbygd versus Värnamo tätort är det fortfarande faktorerna bra boende och framtidsmöjligheter som är de viktigaste. Den som är bosatt på landsbygden tenderar att värdera familj och vänner

tillsammans med natur och rekreation lite högre än den som bor i tätorten där man i stället värderar affärer, service och arbete (se figur 7).

Landsbygd		Värnamo tätort		Mest viktiga anledningarna	
Bra boende	93 procent	Bra framtids möjligheter	91 procent	Bra boende	92 procent
Bra framtidsmöjligheter	88 procent	Bra boende	91 procent	Bra framtidsmöjligheter	90 procent
Familj och vänner	86 procent	Affärer och service	83 procent	Affärer och service	80 procent
Natur och rekreation	82 procent	Arbete	82 procent	Familj och vänner	79 procent
Offentlig service	77 procent	Offentlig service	78 procent	Arbete	79 procent

Figur 7. De fem viktigaste anledningar till att flytta till Värnamo kommun år 2016 beroende på om man bor på landsbygden eller i Värnamo tätort. Även den totala andelen av de viktigaste anledningarna visas utifrån både ålder och boenderegion.

Upplevs Värnamo som attraktivt?

Det är viktigt att den kommun som vill vinna inflyttare och behålla potentiella utflyttare, upplevs som attraktiv. Enligt Richard Florida, amerikansk professor vars huvudområden är att analysera stadssamhället utifrån sociala och ekonomiska teorier, är det viktigt för en plats "att skapa en miljö där människor har en möjlighet att fortsätta utvecklas, där det finns en hög grad av öppenhet och tolerans för att dels skapa trivsel, men också för att kunna ta in nya idéer."

Hur upplever de nyinflyttade Värnamo kommun? I enkä-

ten fick de utvalda personerna ta ställning till 19 påståenden om Värnamo som plats. Resultatet totalt sett blev ett väldigt gott betyg som indikerar att de nyinflyttade är mycket nöjda med sitt val av boendeplats. Utöver enkäten fick ett antal nyinflyttade besvara frågan "Vad är det bästa med Värnamo kommun?" under en åktur med Ditt Värnamo och i samband med intervjuerna som genomfördes. Resultatet av deras uppfattningar har sammanställts i ett ordmoln.

Ordmoln över vad som är det bästa med Värnamo kommun. Sammanställt ifrån Ditt Värnamo och intervjuerna kopplat till projektet Flytt- och boendestudie.

Det som kan beskrivas som Värnamo kommuns styrkor enligt resultatet är att de nyinflyttade upplever kommunen som en plats som har nära till **natur**, goda möjligheter till **motion** och **fritid**, bra **äldreomsorg**, det är **rent** och **snyggt**, bra **sjukhus/vårdcentraler**, bra **förskolor/skolor**, god **offentlig service**, goda **framtidsmöjligheter** samt bra **uppkoppling** och goda **arbetsmöjligheter**.

*Både jag och min man upplever Värnamo som en attraktiv kommun, just för att det finns starka företag, goda utbildningsmöjligheter, bra pendlingsmöjligheter till andra städer, fungerande förskolor och bra variation av fritidsaktiviteter.
Intervjuperson nr 3*

De platsvärden som anses vara mindre bra är utbud av kaféer och restauranger, nöjen och upplevelser samt möjligheter till shopping. Det är främst personer i åldrarna 18–37 år och de som bor på landsbygden som anser att Värnamo kan utvecklas mer inom dessa platsvärden. Att betyget är ganska lågt kan ha sin förklaring i att en stor del av de personer som har fått enkäten bor utanför Värnamo tätort och det varia-

tionsrika utbudet av nöjen, kaféer och shopping med mera är förlagt inom tätorten.

Däremot åldersgrupperna 38–60+ är mer nöjda med ovan nämnda utbud, vilket kan ha flera förklaringar, såsom att man tidigare bott i en mindre ort och flyttat till en större ort med bättre utbud.

För att sortera vilka platsvärden som är Värnamos styrkor och svagheter fördelats på block, se figur 8. Resultatet kan sannolikt kopplas till Värnamos position som lokal arbetslivsspecialist, boendekommun och dess närhet till de potentiella T-centrumen Växjö och Jönköping. Det understryks av att Värnamo kommun får ett högt betyg inom många områden som ingår i offentlig service och att många inflyttande upplever att det är nära till andra städer.

*Vi upplever Värnamo kommun som en trevlig kommun där det finns mycket att göra och se. (...) Vi uppskattar att det finns en bra variation av saker som både kan locka yngre och äldre och att det finns ett rikt föreningsliv som hittar på mycket aktiviteter för människor i vår ålder.
Intervjuperson nr 8*

Bästa platsvärdena		Bra platsvärden		Mindre bra platsvärden	
Natur och rekreation	98 procent	Bra utbud av mataffärer	88 procent	Utbud av kaféer och restauranger	67 procent
Motion och fritidsaktiviteter	95 procent	Nära till andra städer	87 procent	Nöjen och upplevelser	56 procent
Äldreomsorg	94 procent	Attraktiv kommun	86 procent	Möjligheter till shopping	54 procent
Sjukhus/vårdcentraler	94 procent	Bra pendlingsmöjligheter	85 procent		
Förskolor och skolor	93 procent	Bra eftergymnasial utbildning	80 procent		
Bra framtidsmöjligheter	92 procent	Kollektivtrafik	67 procent		
Bra uppkoppling	91 procent				
Goda arbetsmöjligheter	91 procent				

Figur 8. Exempel på hur de nyinflyttade år 2016 upplever Värnamo kommun totalt sett (oberoende av ålder och boenderegion).

Trots att vissa kommuner kan ha bra betyg inom alla områden/platsvärden och att alla bör försöka sträva efter det kan det vara svårt för mindre kommuner att uppnå. Därför är det viktigt enligt Kairos Future att veta vilka platsvärden man ska prioritera för att kunna konkurrera med andra platser.

Det finns ungefär tre skiljelinjer på vad som är en attraktiv plats enligt människors olika preferenser.

Landets lugn versus stadens puls: De som väljer landets lugn värderar oftast lugnt och nära till natur, medan stadens puls prioriterar nöjesutbud och liv och rörelse.

Barnliv versus frihetsliv: De som väljer barnliv prioriterar i högre grad att platsen är barnvänlig och att det finns bra förskolor/skolor, medan frihetsliv är tiden efter barnen växt upp och man värderar i stället kulturliv, rent och snyggt samt att platsen är vacker.

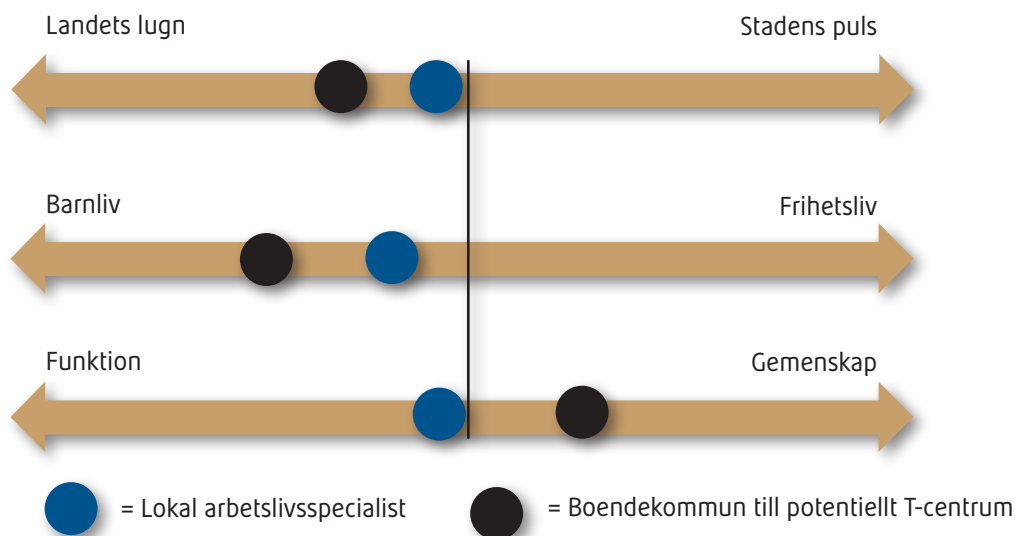
Funktion versus gemenskap: De som väljer funktion vär-

derar oftast bra kommunikationer och arbetsmöjligheter med mera medan gemenskap värderar att man kan identifiera sig med boendeplatsen.

Dessa tre skiljelinjer formar sex särskiljande platsvärden som man kan använda sig av för att lyfta fram olika grupper. Baserat på Kairos tidigare omvärldsanalys som visade att Värnamo kommun är en arbetslivsspecialist och boendekommun skulle Värnamo ungefär placera sig som sådant gällande platsvärdena (se figur 9).

Vilka platsvärden som är viktiga beror på vilken livsfas man befinner i. De unga önskar ofta stadens puls, medan medelålder önskar landets lugn och barnliv. Däremot efter barnlivet är den allmänna trenden att man prioriterar det livsnjutande frihetslivet.

Vilka platsvärden Värnamo kommun skall prioritera beror på vilken önskad utveckling man vill ha men figur 9 speglar att det är viktigt att ha lite av allt för att kunna locka så många målgrupper och åldersgrupper som möjligt.

Figur 9. Platsvärderingar i olika kommuntyper. Källa Kairos Future <https://www.vastervik.se/globalassets/kommun-och-politik/vision/omvarldsanalys-slutrapport.pdf>

Aktuellt boende och hur man skulle vilja bo

Bostaden är viktig när man flyttar och olika faktorer spelar in såsom pris, storlek, läge, nytt, renovering, avskildhet eller gemenskap med mera. I enkäten fick de nyinflyttade svara på hur de bor i dag, och om de skulle flytta inom Värnamo kommun, **var** skulle de då helst vilja bo och **hur** skulle de helst vilja bo?

Att vi valde Bredaryd var ett väldigt medvetet val eftersom vi kände att vi fick mer för pengarna att bygga utanför Värnamo tätort dessutom tilltalar det oss att på en mindre plats där det mesta finns med det är ändå lugnt.
Intervjuperson nr 6

Figur 10 visar hur de nyinflyttade bor uppdelat på åldersgrupper. Det framgår att personer i åldern 18–25 år främst bor i hyresrätt eller är inneboende. Personer i åldern 26–60+ år bor främst i hyresrätt, villa och grupphus.

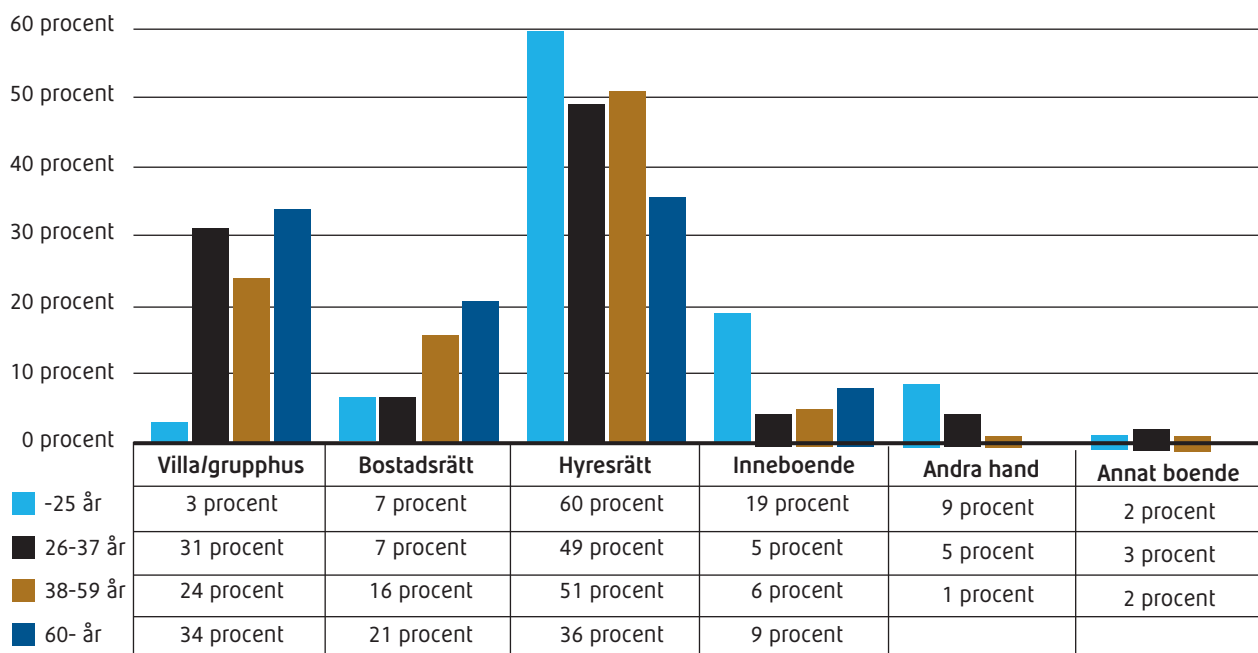
Tittar man i stället hur de nyinflyttade bor idag beroende på om de bor på landsbygd eller i Värnamo tätort, ser man att den största andelen av de som bor på landet bor i villa/ grupphus samt hyresrätt (kransorterna väger upp). Medan de som bor i Värnamo tätort främst bor i hyresrätt och bostadsrätt, se figur 11 (på nästa sida).

En förklaring till att hyresrätter är så pass hög både bland alla åldersgrupper och boenderegion kan vara att nyinflyttade oftast flyttar till hyresrätter på grund av att de är mer tillgängliga eller att man inväntar ett annat boende. Med detta sagt är det inte säkert att de nyinflyttade verkligen bor på det stället eller i den typ av bostadsform som de önskar. Därför fick de i enkäten besvara var de helst skulle vilja bo i Värnamo kommun.

Enligt figur 12 på nästa sida vill en stor del av de nyinflyttade flytta till eller inom Värnamo tätort. Denna trend är tydligast bland de som redan bor i Värnamo stad och i de närmsta kransorterna samt åldrarna 18–25 år och 38–59 år. Många svarade även att de inte önskar att flytta vilket är mer vanligt om man bor på landsbygden och är i åldrarna 26–37 samt 60+.

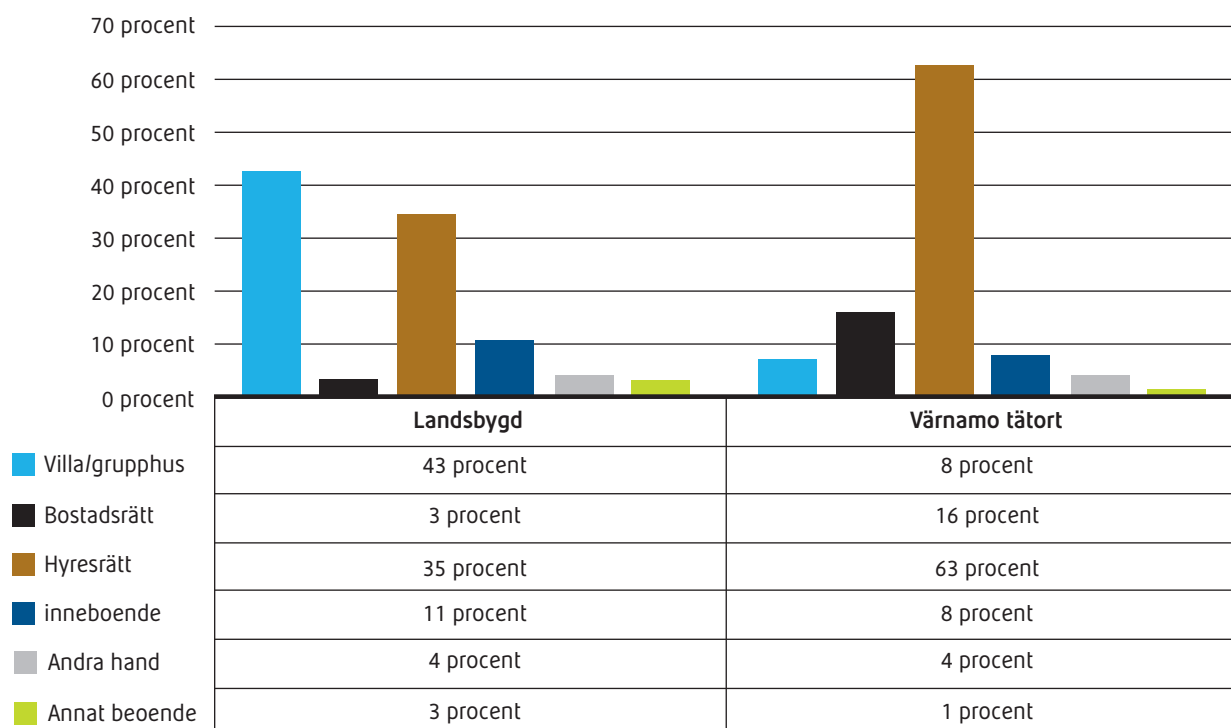
Både min fru och jag lockades av den lantliga charmen med nära till naturen och möjligheten att kunna renovera ett hus precis så som vi vill ha det. (...) Vi vill uppfostra våra barn i en trygg miljö och vi själva känner att landsbygden är mer trygg och lugn än staden.
Intervjuperson nr 10

Hur man bor fördelat på ålder

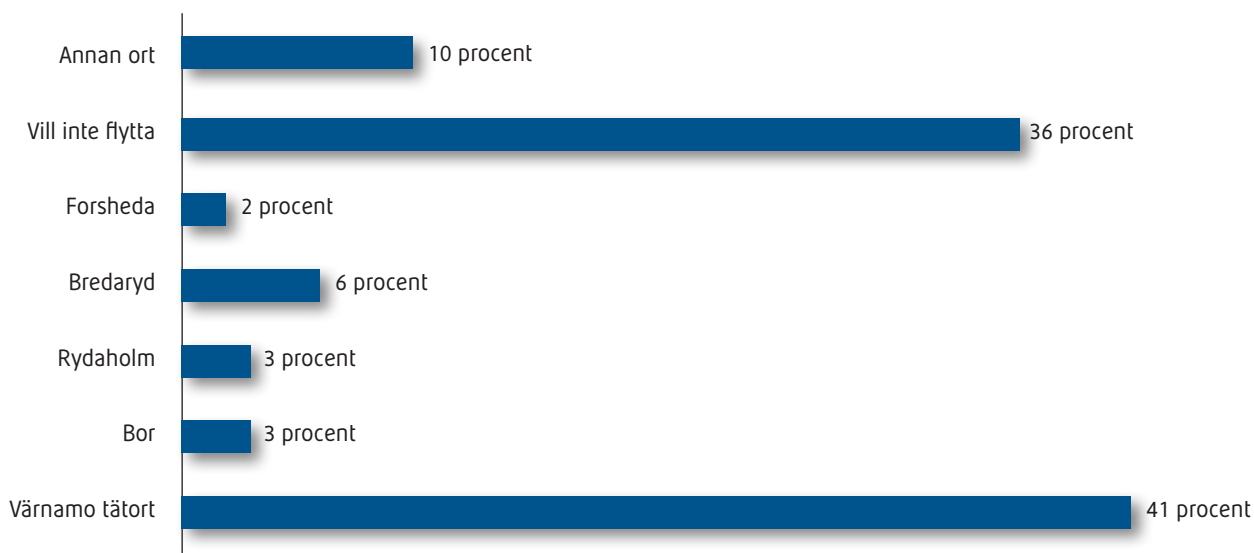
Figur 10. Diagram över vilken bostadsform 2016 års inflyttare bor i i dag fördelat på åldersgrupper.

Hur bor man enligt boenderegion

Figur 11. Diagram över vilken bostadsform 2016 års inflyttare bor idag baserat på om man bor på landsbygden eller i Värnamo tätort.

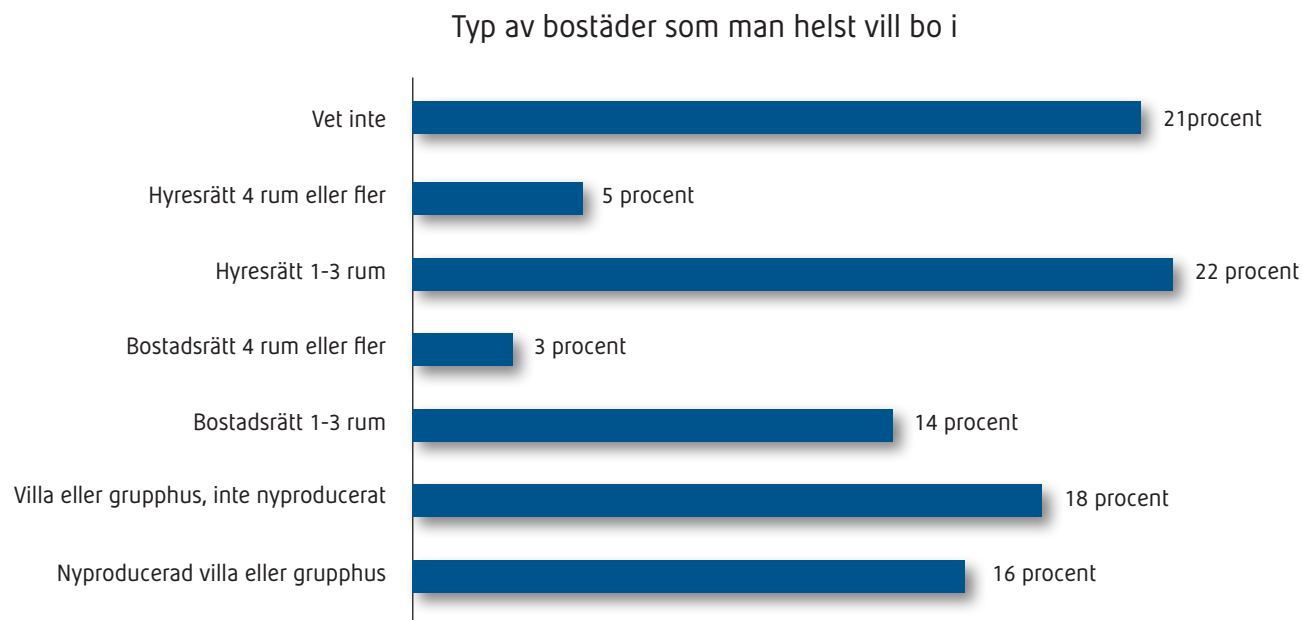
Här vill man helst bo i Värnamo kommun

Figur 12. Diagram över 2016 års inflyttare var de helst skulle vilja bo om de flyttade inom Värnamo kommun. Diagrammet speglar den totala andelen.

De utvalda inflyttarna fick även svara på hur de helst skulle vilja bo om de skulle flytta inom Värnamo kommun (se figur 13). De flesta som är i åldern 18–25 år och 60+ och som bor i Värnamo tätort vill helst flytta till en hyresrätt med ett till tre rum, medan de i åldern 26–37 år, både de som bor i

Värnamo tätort och de som bor på landsbygden önskar flytta till en villa eller grupphus. Bland de som är 60+ och som bor i Värnamo tätort syns det också en önskan att flytta till en bostadsrätt på 1–3 rum.

Figur 13. Diagram över 2016 års inflyttare och vilken typ av bostadsform de helst skulle vilja bo i om de flyttade inom Värnamo kommun. Diagrammet speglar den totala andelen.

Precis som i synen på platsvärden finns det skiljelinjer i synen på attraktiva bostadsformer. Enligt Kairos Future finns det fem allmänna skiljelinjer som speglar vilka värderingar människor har beroende på vilken bostadsform de önskar sig:

Enkla krav versus plats och anspråk: Det finns människor som inte anser att bostaden är så viktig utan huvudsaken är att den är billig medan det också finns gruppen som tycker att bostadens plats är viktigt plus att allt med bostaden är mer viktigt än något annat.

Lite arbete versus det stora projektet: Indikerar om man är motiverad att lägga tid och energi för att få bostaden som man vill ha den eller om man inte vill renovera.

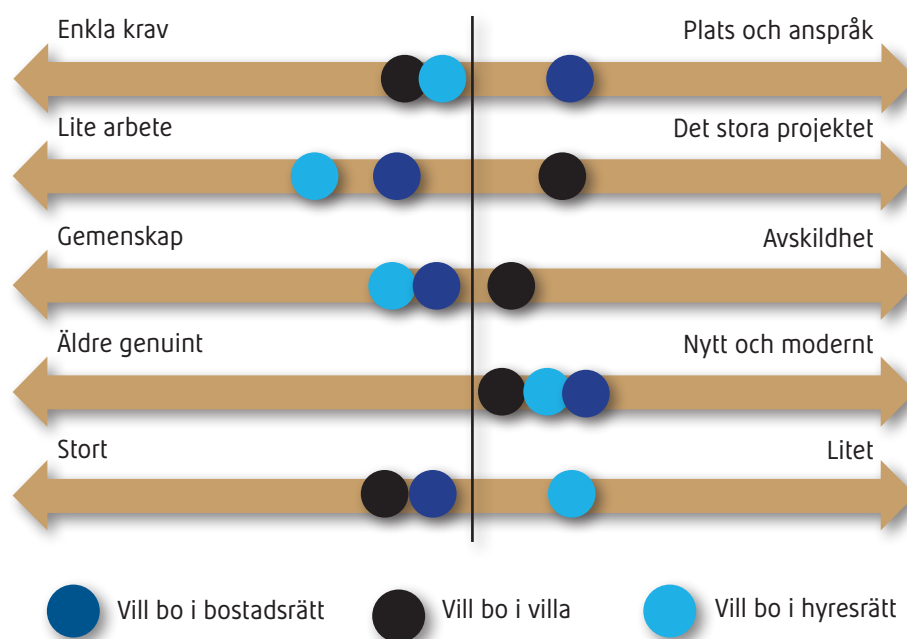
Gemenskap versus avskildhet: Om man ser bostaden och dess miljö som en social arena eller om man uppskattar avskildhet.

Äldre genuint versus nytt och modernt: Indikerar om man uppskattar att bostaden är ny och modern eller om man vill ha något lite äldre med charm.

Stort versus litet: Om man tycker att bostadens yta ska vara stor eller lite mindre.

Dessa preferenser skiljer sig beroende på vad man bor men framförallt beroende på vilken bostad man helst vill bo i (se figur 14 på nästa sida).

Figur 14 visar att personer som prioriterar platsen och läget samt nytt och modernt oftast vill bo i en bostadsrätt, medan de som vill bo i villa ser bostaden som ett projekt med stor yta, nytt och modernt samt lite avskildhet. De som vill bo i hyresrätt vill ha en liten arbetsinsats, gemenskap, mindre yta samt nytt och modernt.

Figur 14. Allmänna värderingar för personer som vill bo i olika bostadsformer. Källa Kairos Future. <https://www.vaster-vik.se/globalassets/kommun-och-politik/vision/omvarldsanalys-slutrapport.pdf>

Värnamo kommuns tomtkö - var vill man bygga sitt hus?

Den andra delen i projektet var den enkät som skickades ut till något fler än 200 personer i kommunens tomtkö. Frågorna utgick från var man vill bygga sitt hus och vad som är en attraktiv tomt och bostadsområde. Innan resultatet presenteras är det viktigt att poängtera att den låga svarsfrekvensen på 13 procent gör att det är svårt att knyta resultatet till alla i kommunens tomtkö, det kan egentligen endast sägas representera de 26 personer som besvarade enkäten.

Av de som svarat bor majoriteten i Värnamo tätort med ett par undantag såsom Bor, Bredaryd, Stockholm, Vaggeryd och Varberg. Huvuddelen av dem är gifta eller samman-

boende och är i åldern 26–59 år. Det vanligaste antalet i hushållen är två till fyra personer.

Huvuddelen av de som svarat bor för nuvarande i villa eller grupphus (18 stycken), hyresrätt (6 stycken) samt bostadsrätt (2 stycken). Trenden är tydlig att man önskar bygga och bo i Värnamo tätort det vill säga man vill bo så centralt som möjligt med nära till allt. Endast två av de svarande uppger att de vill bygga/köpa tomt i Bredaryd eller vid en sjö. De områden som de svarande önskar att bygga sitt hus på om de fick välja bostadsområde helt fritt har summerats i ett ordmoln på nästa sida.

Antal i hushållet		Ålder		Civilstånd
Två personer	31 procent	26-37 år	58 procent	Gifta eller sammanboende 92 procent
Tre personer	19 procent	38-59 år	35 procent	Ensamstående 8 procent
Fyra personer	35 procent	60 år eller äldre	8 procent	
Fler än fyra personer	15 procent			

Figur 15. Civilstånd, ålder och antal i hushållet ser ut över de som står i Värnamo kommuns tomtkö och som har besvarat enkäten.

Ordmoln över var de som står i Värnamo kommuns tomtkö och som har besvarat enkäten önskar att bygga sitt hus. (Områdena är sammanställda utan inbördes ordning.)

Ordmoln för anledningar som de tillfrågade har uppgett till varför man vill bygga på de tidigare nämnda områdena. (Anledningarna är sammanställda utan inbördes ordning). Anledningarna till val av område framkom tydligt, man önskar närhet till skola, arbete och affärer men även närhet till sjö och att områdena skall vara barnvänliga.

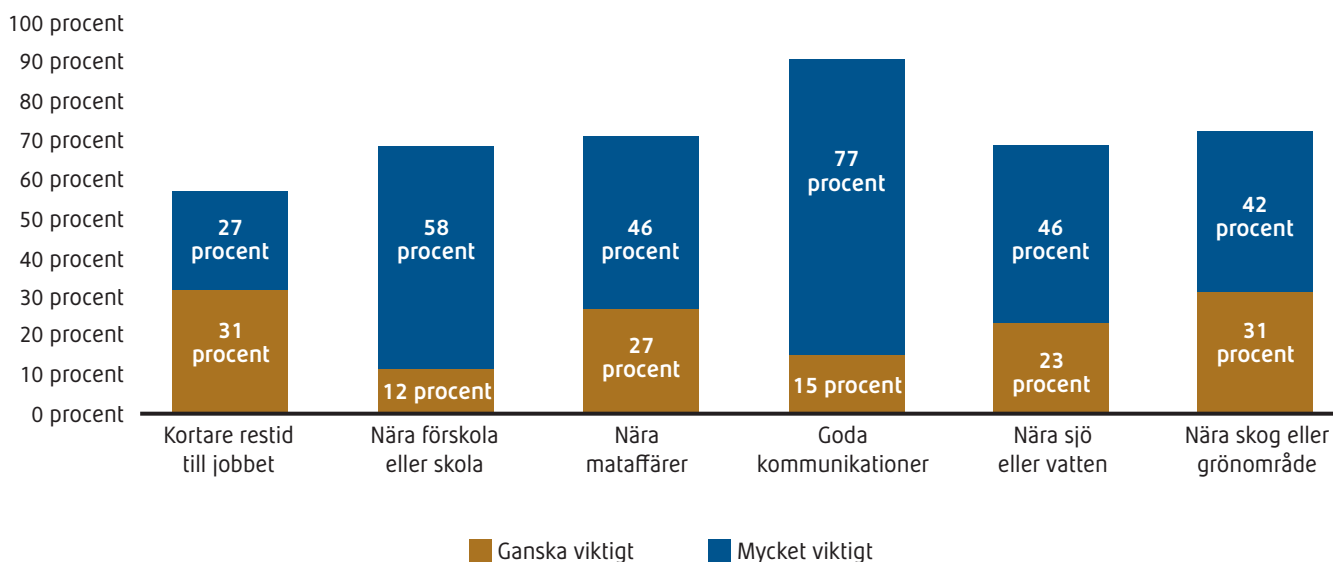
De som svarade på enkäten fick också kryssa vilken form av hustyp de skulle välja om de fick tillgång till en tomt. Denna fråga togs fram för att se hur intresset är att endera bygga själv, köpa färdigproducerade hus eller flytta in i färdigproducerade radhus/grupphus.

Resultatet är tydligt: över hälften vill bygga eget hus. Endast tre av de som svarade kunde tänka sig radhus/grupphus. Vad gäller tidperiod uppgav elva att de önskar börja bygga inom ett till två år och sex uppgav att de vill bygga inom tre till fem år, resterande nio angav vet ej eller att de önskade bygga längre fram i tiden.

Avslutningsvis fick de som svarade ta ställning till och rangordna olika faktorer som kan påverka deras val av tomt.

Resultatet visar att det är mycket viktigt att tomten ligger i ett område med goda kommunikationer såsom kollektivtrafik, cykelvägar, bredband och teletäckning med mera. Det är också mycket viktigt att det är nära till mataffärer, nära till förskola och skola samt nära till skog och grönområden (se figur 16).

Sammanfattningsvis kan man konstatera att av de som har besvarat enkäten är majoriteten gifta eller sammanboende, i medelåldern och med två till fyra personer i hushållet. **Den nuvarande trenden är att man önskar bygga sitt eget hus så centralt som möjligt i Värnamo tätort med närhet till alla former av tjänster och service.**

Figur 16. Diagram över hur viktigt följande faktorer är vid val av tomt i Värnamo kommun. Sammanställt ifrån tomtköenkäten.

Vilka målgrupper ska Värnamo inrikta sig på?

Baserat på att Värnamo kommun har en dubbelroll som lokal arbetslivsspecialist och boendekommun tillsammans med flyttmönsterna och flyttmotiven som tidigare nämnt, finns det tre målgrupper som kan bidra till att uppnå Värnamos vision och att "Värnamo kommuns tillväxt sker genom att vi värnar hållbarhet, attraktivitet, tillväxt och trygghet". Målgrupperna/boendedrömmarna som Värnamo har goda förutsättningar att matcha utifrån projektets resultat är följande:

Unga vuxna i åldern 25–34 år: Tillhör gruppen människor som ofta vill flytta till kommuner utanför storstadsregionerna och större städer på grund av arbetsmöjligheter och billiga/bra boenden. Är också en grupp som har en genomsnittlig utbildningsnivå och ganska låg inkomst och därför mer arbetsinriktade.

Drömmen om landsbygden: Är människor främst i åldersspannet 25–54 år som bor i storstadsregioner och som har en önskan att flytta ut på landsbygden eller återvända till den ort/kommun man en gång i tiden växte upp i (hemvändare). Är en grupp av personer med ganska hög utbildning

och genomsnittlig inkomst. Deras flyttmotiv är oftast bättre livskvalitet och en dröm att bo på platsen.

Livskvalitet medelålders plus: Tillhör åldersgruppen 45–74 år som uppskattar livet och söker frihet i mindre städer. Denna grupp har oftast vuxna barn som har flyttat hemifrån, mer pengar att tillgå och prioriterar aktiviteter såsom resa, vara i natur och trädgård. Deras flyttmotiv är oftast bättre livskvalitet och en dröm att bo på platsen.

Unga vuxna är en betydelsefull målgrupp att locka eftersom de kan bidra till att fortsätta att öka det positiva flyttnettot i Värnamo kommun och stärka kompetensförsörjningen. De som drömmer om landsbygden är också en viktig grupp att vinna eftersom det finns många människor i storstadsregionerna som helst vill bo i mindre kommuner och på landsbygden och samtidigt ha nära till en tätort, samt att det finns en potentiellt stor grupp med hemvändare. Den sista gruppen livskvalitet medelålders plus som ofta är en köpstark grupp som önskar att bo i tätorter i ettdera hyreslägenheter, bostadsrätter eller grupphus med lite högre prislapp.

Sammanfattande slutsatser

Värnamo vinner flyttare från mindre närliggande kommuner och större städer, men tappar till större kommuner.

Likt andra kommuner utanför storstadsregioner är det en viss andel unga människor i Värnamo som väljer att flytta till större städer och storstäder såsom Jönköping, Växjö, Malmö, Lund och Stockholm. När det kommer till grannkommunerna är det en viss andel människor som väljer att flytta till Gislaved, Gnosjö och Ljungby, dock överväger inflyttningsnettot ifrån dessa kommuner. Samtidigt vinner Värnamo flyttare från Jönköping, Växjö, Göteborg, Stockholm och Skåne m.fl. Vinsten från dessa områden kan till viss del tyda på hemvändare och drömmen om landsbygden. Att Värnamo tappar unga flyttare till större städer och storstäder är ett frekvent mönster för kommuner av Värnamos typ. Motiven till att unga flyttar är främst hoppet om bättre framtidsmöjligheter och att bo på en plats ”där det händer saker”.

Genom att nyttja sin dubbelroll har Värnamo möjlighet att förbättra attraktiviteten.

För att bibehålla sitt positiva flyttnetto behöver Värnamo förstå hur man kan utnyttja sin roll som boendekommun i förhållande till grannkommunerna och de potentiella T-centrumen Jönköping och Växjö. Skalan man har att spela med är att en väldigt stor andel av Sveriges befolkning uppger att de både pendlar och kan tänka sig att pendla i cirka 45 minuter till och från sina arbeten. Ser man till procentuell utveckling och antalet fler jobb sker utvecklingen i de större städerna Jönköping och Växjö. För att locka så många åldersgrupper, olika målgrupper och boendedrömmar som möjligt krävs det att man marknadsför sina platsvärden såsom bra boende och framtidsmöjligheter m.m. samt profilerar sig som en attraktiv boendekommun med goda pendlingsmöjligheter.

Värnamo har många attraktiva platsvärden, dock behöver det kommersiella utbudet utvecklas.

Enligt resultatet är många av 2016 års inflyttare väldigt nöjda med sin nya hemkommun och gav höga betyg till många områden. De platsvärden som profilerar Värnamo kommun och som kan användas för att locka inflyttare är; närheten till natur, motion och fritid, sjukhus/vårdcentraler, förskolor/skolor samt goda framtidsmöjligheter/arbetsmöjligheter, bra uppkoppling, god offentlig service och att det är

rent och snyggt med mera. Dock har Värnamo kommun en svaghet i och med det begränsade kommersiella utbudet som till mestadels är förlagt inom Värnamo tätort. Det Värnamo kommun kan göra förutom att själva skapa förutsättningar för etableringar av kommersiella verksamheter är att nyttja närheten och bidra till att förbättra pendlingsförutsättningarna till de potentiella T-centrumen Jönköping och Växjö.

Värnamo har underskott på tomter men det finns potential att skapa tomter/boenden nära tätorten samt i övriga delar av kommunen.

Trots att det är svårt utifrån tomtköenkätens resultat att säga något som kan representera alla dem som står i tomtkön är ändå mönstret tydligt att majoriteten har en önskan om att få köpa en tomt i Värnamo tätort och bygga sina egna hus. På grund av den höga efterfrågan råder det brist på centrala tomter medan det däremot i kransorterna finns ett antal färdiga tomter. Problemet ligger inte bara i den höga efterfrågan utan också bankernas motvillighet att låna ut pengar till byggnationer i orter utanför Värnamo tätort. Detta är inget mönster som är unikt för en kommun utav Värnamos typ utan det gäller även majoriteten av mindre landsbygdskommuner. Som enskild kommun är det svårt att bryta detta mönster men det vore däremot intressant att analysera hur ett alternativt finansieringssystem skulle kunna fungera i Värnamo kommun, speciellt inom de mindre kransorterna för att skapa en levande landsbygd. En annan utmaning gällande framtagandet av tomter är att det är omöjligt att uppfylla allas önskemål om egna centrala tomter istället måste man överväga förtätning eller få människor till att vilja ha tomter i närheten av tätorten.

Tre målgrupper/boendedrömmar att satsa på

Den typ av människor och boendedrömmar som Värnamo har goda förutsättningar att matcha är:

- Unga vuxna i åldern 25–34 år som är viktiga för näringslivets kompetensförsörjning och för att skapa en jämnt fördelad demografisk fördelning.
- Drömmen om landsbygden för att öka inflyttningen från storstadsregionen till kommunen.
- Livskvalitet medelålders plus med mer pengar att tillgå som kan njuta av livet på ålderns höst.

Avslutningsvis

Projektet Flytt och boende har varit väldigt givande att genomföra och väckt många funderingar och insikter under arbetets gång. De utmaningar som tar vid nu efter rapportens presentation är hur man ska använda resultatet för att profilera Värnamo kommun som både en attraktiv boendekommun och arbetskommun. Att utifrån kunskapen kring vilka målgrupper/åldersgrupper som flyttar till Värnamo kommun tänka strategiskt kring vilka bostadsformer som behövs i framtiden för att skapa rörliga flyttkedjor och flexibel bostadsmarknad för att kunna växa och bli 40 000 invånare år 2035. Även framtagandet av nya tomter är en aktuell utmaning som behöver lyftas fram och verkligen ses till att man skapar den typ av tomter som målgruppen efterfrågar. En sista utmaning som är värd att nämna är hur projektets metod och resultat ska spridas vidare, speciellt till andra landsbygdskommuner och förhoppningsvis inspirera dem att göra liknande studier för att uppnå bättre kunskap kring sina inflyttare.

Som tidigare nämnts har detta projekt en viss osäkerhet och är till viss del baserade på antaganden och man bör därför vara försiktig i att generalisera projektets resultat på andra grupper. För att kartlägga en större populations motiv och attityder krävs det fler undersökningar.

Utöver de data som presenteras i denna rapport finns mycket mer att tillgå och fördjupa sig i. Har du intresse av mer statistik finns det möjligheter att ta fram det. Ta iså fall kontakt med Stina Gof eller Annelie Forsgren på utvecklingsavdelningen i Värnamo kommun.

Avslutningsvis vill jag som projektledare tacka Statistik-konsulterna AB, Leader Linné Småland, projektgruppen, styrgruppen, mark- och exploateringsavdelningen samt Ditt Värnamo för gott samarbete.

Kristin Petersson

Projektledare